

LUẬT KHOA ĐẠI HỌC ĐƯỜNG SÀI GÒN THĂNG TRẦM THEO THỜI GIAN.

Ngô thị Quý Linh & Đỗ Hoàng Ý

Ngày 20 tháng Hai năm 1873, Trường Hậu bổ được thành lập tại Sài Gòn (còn có tên là Trường Tập sự Hành chánh, Trường Cao đẳng Tham biện hay Trường Tham biện Hậu Bổ (Collège des administrateurs stagiaires) là một cơ sở đào tạo nhân viên hành chánh cho chính phủ Thuộc địa Pháp ở Nam kỳ. Năm 1875, Trương Vĩnh Ký được bổ làm chánh đốc học của trường. Trường hoạt động đến năm 1887 thì bế giảng, được thay thế bởi Trường Thuộc địa (École Coloniale) ở Paris.

Năm 1897, chính phủ Liên bang Đông Dương thành lập trường Hậu Bổ ở Hà Nội, nhằm đào tạo những người bản xứ giúp việc hành chính ở Đông Dương. Ngày 5 tháng Năm năm 1911, trường Hậu Bổ ở Huế (École d'Administration à Huế) được thành lập.

Năm 1912, trường Hậu Bổ ở Hà Nội đổi tên là trường Sĩ Hoạn (Collège des Mandarins). Trường có hai khoa: khoa Sư phạm và khoa Hành chính.

Ngày 16 tháng Năm năm 1906, Viện Đại học Đông Dương (Université Indochinoise) được thành lập theo Quyết định số 1514a của Toàn quyền Đông Dương, đặt trụ sở tại Phố Boulevard Bobillot (nay là số 19 phố Lê Thánh Tông, quận Hoàn Kiếm, thành phố Hà Nội).





Ngày 10 tháng Mười Một năm 1907, Toàn quyền Paul Bert thành lập Trường Đại học Hà Nội.

Ngày 15 tháng Mười năm 1917, theo nghị định của Toàn quyền Đông Dương, Trường Luật và Hành chính (còn được gọi là Trường Pháp Chính - École de Droit et d'Administration) được thành lập, thay thế Trường Sĩ Hoạn ở Hà Nội. Năm 1918, trường Hậu Bỏ ở Huế được sáp nhập vào trường Pháp Chính ở Hà Nội. Sự việc này cũng kết thúc chế độ khoa cử Nho học ở Việt Nam. Từ đây về sau, các viên chức được đào tạo chuyên môn về luật pháp và hành chính dựa trên những nguyên tắc pháp lý, tổ chức hành chính theo quan niệm Tây phương. Chương trình học gồm có: pháp luật nước Pháp, pháp luật nước Nam, chính trị Đông Dương, kinh tế, công pháp và tư pháp quốc tế, chữ Nho, điển lệ...

Năm 1924, trường Pháp Chính được đổi thành Đông Pháp Cao Đẳng Học Viện (École des Hautes Études Indochinoises). Ngoài các môn học về luật pháp, chính trị, chương trình học có thêm các môn học về lịch sử, văn minh Đông Tây, về tôn giáo, mỹ thuật, về địa dư và lịch sử các dân tộc ở Đông Pháp (France Indochine) và Á Đông, môn Hán Việt văn chương.

Ngày 11 tháng Chín năm 1931, theo sắc lệnh của Tổng thống Pháp, trường này được đổi thành Trường Cao đẳng Luật học Đông Dương (École Supérieure de Droit de l'Indochine). Trường được khánh thành ngày 15 tháng Hai năm 1932. Vì tình hình suy thoái gây ra bởi cuộc đại khủng hoảng kinh tế toàn cầu, mãi hai năm sau Trường mới chính thức khai giảng vào ngày 15 tháng Hai năm 1933. Chương trình luật bậc đại học của Pháp được chính thức giảng dạy đầy đủ, trong ba năm, đào tạo bậc Cử nhân Luật khoa.

Năm 1935, Trường có thêm chương trình năm thứ tư dành cho những sinh viên muốn thi lấy Chứng chỉ Luật học Đông Dương (Certificat d' Études Juridiques Indochinoises).

Năm 1940, Hội Cao đẳng Nghiên cứu Luật và Xã hội Viễn đông được thành lập. Hội điều hành trung tâm nghiên cứu và gìn giữ tài liệu về các vấn đề liên hệ.

Năm 1941*, Trường được nâng lên thành phân khoa đại học: Phân khoa Luật tại Đông Dương (Faculté de Droit de l'Indochine). Hai chương trình Cao học Tư pháp và Cao học Kinh tế tương đương với chương trình bậc Tiến sĩ Luật khoa của Đại học Luật khoa Paris bên Pháp. Phân khoa Luật Hà Nội chỉ cấp đến văn bằng cao nhất là Cao Học Luật (Diplôme D'études Supérieures De Droit, gọi tắt là DES). Các ứng viên phải sang Pháp để trình luận án Tiến sĩ và bảo vệ luận án thành công để được cấp bằng Tiến Sĩ của Đại Học Luật khoa Paris.

**có tài liệu ghi là năm 1938, trường được đổi thành phân khoa đại học: Phân khoa Luật tại Đông Dương (Faculté de Droit de l'Indochine)*

Một số những vị luật sư tốt nghiệp từ những niên khóa đầu tiên còn được biết đến như: - LS. Trần Văn Trí (tốt nghiệp năm 1936) - LS. Hoàng Cơ Thụy (tốt nghiệp năm 1936) - LS. Vũ Văn Hiền (tốt nghiệp năm 1937) - LS. Phan Anh (tốt nghiệp năm 1937) - LS. Vũ Văn Mẫu (tốt nghiệp năm 1938) - LS. Vũ Quốc Thúc (tốt nghiệp năm 1942) - LS. Nguyễn Cao Hách (tốt nghiệp năm 1942).

Trường hoạt động đến khi Nhật đảo chính Pháp vào ngày 9 tháng Ba năm 1945 thì tạm ngưng. Sau khi quân đội Nhật rời khỏi Đông Dương, vì hoàn cảnh thời cuộc, Trường vẫn chưa hoạt động trở lại.

Năm 1946, Viện Đại học Đông Dương đổi thành Viện Đại học Hà Nội (Université de Hanoi).

Tháng Giêng năm 1947, vì hoàn cảnh chiến tranh, Phân khoa Luật tại Đông Dương (Faculté de Droit de l'Indochine) hoạt động trở lại tại Sài Gòn, mở Trung Tâm Luật khoa Sài Gòn, trụ sở đặt tại số 17 đường Duy Tân.



Tháng 5 năm 1948, một Trung tâm Luật khoa được mở tại Hà Nội để chuẩn bị cho Phân khoa Luật tại Đông Dương trở lại Hà Nội vào tháng Giêng năm 1949 với sự tham gia giảng huấn của các giáo sư từ Pháp sang.

Vào tháng 5 năm 1951, GS. Vũ Quốc

Thúc được cử làm Xứ Lý Thường Vụ Giám Đốc Trung Tâm Luật khoa Hà Nội thay thế giáo sư người Pháp.

Tháng 6 năm 1952, GS. Thúc qua Pháp thi lấy bằng Thạc Sĩ, trở về nước được bầu làm Khoa Trưởng kiêm Giám Đốc Trung Tâm Luật khoa Hà Nội. Năm 1954, GS. Thúc tham gia nội các chính phủ Thủ Tướng Bửu Lộc, GS. Vũ Văn Mẫu được bầu làm Phó Khoa Trưởng trường Luật ở Hà Nội và giữ chức vụ này trong nửa năm đầu năm 1954.

Sau khi Hiệp Định Genève ký kết chia đôi lãnh thổ Việt Nam, Phân khoa Luật Hà Nội di chuyển vào Nam, sáp nhập với Trung Tâm Luật khoa Sài Gòn thành Phân khoa Luật (Faculté de Droit) trực thuộc Viện Đại học Quốc Gia Việt Nam (thành lập năm 1954, đến năm 1957 thì đổi tên là Viện Đại học Sài Gòn).

Ngày 30 tháng 4 năm 1955, "trường Luật Sài Gòn" chính thức đổi tên là Luật khoa Đại Học Đường Sài Gòn (thường được gọi là Đại Học Luật khoa Sài Gòn), trụ sở tại số 17 đường Duy Tân. Khoa trưởng người Pháp cuối cùng, giáo sư Grégoire Khérian, đã chuyển giao trường Luật cho các giáo sư Việt Nam.

Đại Học Luật khoa Sài Gòn là một phân khoa (faculté) trực thuộc Viện Đại học Sài Gòn, nhưng điểm quan trọng là "faculté" được hưởng quy chế tự trị. Trường được tổ chức và điều hành bởi một Hội Đồng Khoa với các Giáo Sư là thành viên. Hội Đồng Khoa trong một phiên họp khoáng đại bầu vị Khoa Trưởng với nhiệm kỳ hai năm và chỉ phục vụ hai nhiệm kỳ. Các vị Khoa trưởng điều khiển và quản trị công việc của trường. Hội Đồng Khoa quyết định chính sách, chương trình giảng dạy, tự tuyển Giáo Sư mà không có sự can thiệp của Bộ Quốc Gia Giáo Dục. Bên cạnh Hội Đồng Khoa là một Ban Hành Chánh do một Tổng Thư Ký điều hành.

Đại Học Luật khoa Sài Gòn tổ chức theo mô thức của Đại Học Luật khoa Paris của Pháp, nhưng khác ở điểm Luật Khoa Sài Gòn có ba ban: Ban Công Pháp, Ban Tư Pháp và Ban Kinh Tế, còn Luật khoa Paris có thêm Ban Pháp Chế Sử với hai môn chính Droit Romain và Ancien Droit(Luật Pháp Quốc trước cuộc cách mạng 1789).

Tuy nhiên, Đại Học Luật khoa Sài Gòn có thêm môn Pháp Chế Sử Việt Nam dạy ở năm thứ nhất, và đến giữa thập niên 1960, sinh viên năm thứ nhất và năm thứ hai phải học thêm môn Cổ Luật Việt Nam.

Từ ngày 30 tháng 4 năm 1955 đến ngày 30 tháng 4 năm 1975, Đại Học Luật khoa Sài Gòn đã có những vị Giáo sư lần lượt đảm nhiệm chức vụ Khoa Trưởng như sau:

1955- 1957: GS. Vũ Văn Mẫu

1957- 1963: GS. Vũ Quốc Thúc

1963- 1967: GS. Nguyễn Cao Hách

1967- 1971: GS. Nguyễn Độ

1971- 1973: GS. Bùi Tường Chiểu

1973- 1975: GS. Vũ Quốc Thông

Ngày 30 tháng 4 năm 1975, Trường bị giải thể.

Tháng 12 năm 2014

© ylinhpublishing 2014

Tài liệu tham khảo chủ yếu:

- * *Nam Phong Văn học Khoa học Tạp Chí*, Hà Nội, 1917-1934
- * *Indochinese Administration and Education: French Policy and Practice, 1917-1945*: a thesis presented to the Faculty of the Fletcher School of Law and Diplomacy, April 15, 1963.
- * Bài viết "*Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn*" của các tác giả Nguyễn văn Cung và Nguyễn văn Thắng (Thiên Ý) (cựu sinh viên Luật khoa Sài Gòn)
- * *Lịch Sử Việt Nam từ thuộc Pháp đến Độc lập*, Ngô thị Quý Linh, Nhà Xuất Bản Ý Linh, Hoa Kỳ (2002)
- * Bách khoa toàn thư mở Wikipedia
- * Các bài về Đại học Luật khoa Sài Gòn - Nguồn Internet
- * Hình ảnh – Bưu ảnh xưa và nguồn Internet